

Κεφάλαιο Όγδοο

Συμπεράσματα

8.1 Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία εξετάζονται οι αντιλήψεις των σύγχρονων Ελληνοαυστραλών εφήβων, για την εθνοπολιτισμική τους ταυτότητα και την εθνοπολιτισμική ζωή των οικογενειών τους, οι οποίες διακρίνονται σε ομοεθνοτικές και διεθνικές και αποτελούν πεδίο συνάντησης και αλληλεπίδρασης τριών γενεών, σε δύο χώρες και σε δύο ηπείρους. Παράλληλα, εξετάζεται η συμβολή της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στην εθνοπολιτισμική τους διαμόρφωση.

A) Θεωρητική τεκμηρίωση

Η εθνοπολιτισμική ταυτότητα των μεταναστών και των απογόνων τους και η πολιτισμική τους προσαρμογή στις κοινωνίες εγκατάστασης, στην παγκοσμιοποιημένη μας εποχή αποκτά πολυποίκιλο περιεχόμενο, καθώς τα άτομα εθνοτικής προέλευσης κινούνται μεταξύ δύο ή περισσότερων πολιτισμικών αξιακών συστημάτων. Στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες η εθνοπολιτισμικότητα της δεύτερης και τρίτης γενιάς διαμορφώνεται και επηρεάζεται από σύνθετους παράγοντες, όπως η μεταναστευτική και η πολιτισμική πολιτική των χωρών υποδοχής και καταγωγής, η θέση της εθνοτικής ομάδας στη χώρα εγκατάστασης και ο βαθμός αυτοοργάνωσής της. Σύμφωνα με τις θεωρίες της τμηματοποιημένης ενσωμάτωσης, ένα σημαντικό ποσοστό της δεύτερης γενιάς κινείται ανοδικά επαγγελματικά και κοινωνικά, διατηρώντας πραγματική ή συμβολική επαφή με τις εθνοπολιτισμικές του ρίζες, ένα άλλο ποσοστό προσανατολίζεται σχεδόν αποκλειστικά στον πολιτισμό της χώρας διαβίωσης, απορρίπτοντας τις εθνοπολιτισμικές του αναφορές. Αντίθετα ένα άλλο ποσοστό, περιχαράκωνεται στα όρια της κουλτούρας καταγωγής, ενώ ένα ακόμη μικρότερο ποσοστό μένει μετέωρο, αδυνατώντας να ενταχθεί πολιτισμικά στη νέα κοινωνία, χάνοντας παράλληλα την επαφή με την κουλτούρα καταγωγής του. Η εθνοπολιτισμικότητα μορφοποιείται κυρίως ως εμπλουτιστική, αντισταθμιστική και εργαλειακή. Η πρώτη μορφή εκδηλώνεται κυρίως στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Εκφράζεται με σχήματα ισχυρής πολιτισμικής ταυτοποίησης με την κουλτούρα της χώρας διαβίωσης, ενώ η σχέση με την κουλτούρα καταγωγής είναι συμβολική και επιλεκτική, δηλαδή εκδηλώνεται επαφή με ορισμένες μόνο διαστάσεις εθνοπολιτισμικότητας. Αντίθετα, η αντισταθμιστική λειτουργία της εθνοπολιτισμικής ταυτότητας εμφανίζεται σε μεγάλο βαθμό σε κοινωνίες με μονοπολιτισμική πολιτική, ως προσήλωση των ατόμων στον πολιτισμό καταγωγής τους και ως άρνηση της πολιτισμικής ετερότητας. Η τρίτη μορφή αφορά την εργαλειοποίηση της εθνοπολιτισμικότητας από εθνοτικά άτομα ή ομάδες για την επίτευξη ατομικών και συλλογικών επιδιώξεων.

Η εθνοπολιτισμική συμπεριφορά των Ελληνοαυστραλών εφήβων διαμορφώνεται από ένα πλέγμα σύνθετων αλληλεπιδράσεων σε μικροεπίπεδο (π.χ. οικογένεια, συγγενικές σχέσεις), μεσοεπίπεδο (π.χ. επαφή με την ελληνική ομογένεια, τους οργανισμούς και την ελληνόγλωσση εκπαίδευση) και

μακροεπίπεδο (π.χ. Ελλάδα, ελληνική διασπορά). Οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι παράλληλα με την κοινή αυστραλιανή τους ταυτότητα, ως Αυστραλοί πολίτες διακρίνονται από τους υπόλοιπους Αυστραλούς συνομήλικους τους για τους πραγματικούς ή ιδεατούς τους δεσμούς με τις εθνοπολιτισμικές τους καταβολές. Η ρεαλιστική ή εξιδανικευμένη αυτή ελληνικότητα δεν αποτελεί διαχρονικά αμετάβλητο κληρονομούμενο μέγεθος, στηριγμένο στην αίσθηση του κοινού εθνοτικού πεπρωμένου και στους κοινούς δεσμούς αίματος. Αποτελεί πρόσθετη περιοχή ταυτότητας, που μεταβάλλεται διαχρονικά και δομείται στην αμοιβαία αλληλεπίδραση των εθνοπολιτισμικών θεσμών, όπου σφυρηλατούνται δεσμοί πραγματικής ή ιδεατής αλληλεγγύης.

Η εθνοπολιτισμική διαμόρφωση των Ελληνοαυστραλών μαθητών δέχεται ισχυρές επιρροές από τις εκπαιδευτικές, πολιτισμικές και πολιτικές κατευθύνσεις των αυστραλιανών αρχών απέναντι στις μεταναστευτικές ομάδες. Η αυστραλιανή μεταναστευτική πολιτική εκφράσθηκε διαδοχικά με διάφορα σχήματα, όπως η πολιτική της αφομοίωσης, ο πολυπολιτισμός, ο οικονομικός ορθολογισμός και τέλος η έμφαση στην ενιαία αυστραλιανή ταυτότητα και κοινωνική συνοχή, παράλληλα με το πολυπολιτισμό. Το αυστραλιανό πολυπολιτισμικό παράδειγμα και η αυστραλιανή μεταναστευτική πολιτική δέχονται αμφισβητήσεις, με βασικά σημεία συζήτησης τα δικαιώματα των Ιθαγενών κατοίκων της, τον αριθμό των μεταναστών που δέχεται η Αυστραλία, τις χώρες προέλευσής τους και την παράνομη μετανάστευση.

Επίσης, η εθνοπολιτισμική ταυτότητα των Ελληνοαυστραλών μαθητών επηρεάζεται και από την εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας. Η συμβολή των ελλαδικών εκπαιδευτικών αρχών στη στήριξη της ελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας στην Αυστραλία ήταν σημαντική σε ανθρώπινο δυναμικό, διδακτικό υλικό και εκπαιδευτικά προγράμματα. Ωστόσο, υιοθετήθηκαν ελλαδοκεντρικά σχήματα και η προσαρμογή της γλωσσικής πολιτικής απέναντι στις μεταβαλλόμενες διαγενειακές ανάγκες της ελληνομάθειας ήταν βραδεία. Λόγω της πρόσφατης βαθύτατης οικονομικής κρίσης, οι ελλαδικές εκπαιδευτικές αρχές επαναπροσδιορίζουν τα μέσα στήριξης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στην Αυστραλία, με τη σύμπυξη των Γραφείων Συντονιστών Εκπαίδευσης και τη μείωση του ανθρώπινου δυναμικού τους.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε την χρονική περίοδο που η συμβολή της οικογένειας στην εθνοπολιτισμική διαμόρφωση της τρίτης γενιάς είναι στρατηγικής σημασίας, με δεδομένη την ταυτόχρονη βιολογική παρουσία τριών γενεών. Η παραδοσιακή ελληνοαυστραλιανή οικογένεια, για μεγάλο χρονικό διάστημα και σε μεγάλο βαθμό χαρακτηρίστηκε από τη σταθερότητα στη δομή της, τη στενή οικογενειακή ζωή, τη συλλογικότητα και την αλληλοϋποστήριξη των μελών της. Σήμερα, τα μέλη της δεύτερης γενιάς πρωταγωνιστούν, ως γονείς πλέον στο προσκήνιο της οικογενειακής ζωής και διαμορφώνουν με τις επιλογές και τις στάσεις τους, τη μελλοντική εικόνα της ελληνικής ταυτότητας στην Αυστραλία. Αλλά, η δομή της σύγχρονης ελληνοαυστραλιανής οικογένειας μεταβάλλεται σε σύγκριση με τα οικογενειακά πρότυπα που μεταφέρθηκαν στην Αυστραλία από την πρώτη γενιά. Ο σύγχρονος τρόπος ζωής διαμορφώνει ολιγομελή και προσωρινά οικογενειακά σχήματα. Παράλληλα, η σημερινή ελληνοαυστραλιανή

οικογένεια, ως φορέας μετάδοσης ελληνικότητας δέχεται επιδράσεις από το αυστραλιανό και ευρύτερο παγκοσμιοποιημένο πλαίσιο, αντιμετωπίζοντας διλήμματα όπως: αύξηση διεθνικών γάμων, αναβολή γάμου, επέκταση της ελεύθερης συμβίωσης, ολιγοτεκνία, υψηλά ποσοστά διαζυγίων και μονογονεϊκών οικογενειών, καθιέρωση πνεύματος ευδαιμονισμού και υπερκατανάλωσης, σκληρά ωράρια εργασίας, με αποτέλεσμα την ολιγόωρη οικογενειακή αλληλεπίδραση. Η ελληνικότητα των Ελληνοαυστραλών εφήβων υφίσταται περιορισμούς από τις ραγδαίες μεταβολές που συντελούνται στις δομές της ελληνικής παροικίας. Χαρακτηριστικά αναφέρονται η βιολογική αποχώρηση της πρώτης γενιάς, και η χαμηλή συμμετοχή και αλληλεπίδραση της δεύτερης και ιδιαίτερα της τρίτης γενιάς στις συλλογικές δομές της.

Το βασικό ερώτημα που διερευνήθηκε ήταν «ποια είναι η εθνοπολιτισμική ταυτότητα των Ελληνοαυστραλών εφήβων και πώς οριοθετείται ο ρόλος των οικογενειών τους και της ελληνομάθειας, στο πολυπολιτισμικό αυστραλιανό πλαίσιο και στο διεθνοποιημένο περιβάλλον της ελληνικής διασποράς;» Οι έξι σκοποί που αποτέλεσαν τους οδηγούς της έρευνας ήταν: α) η παρουσίαση και ανάλυση των αντιλήψεων των Ελληνοαυστραλών εφήβων για τη συμβολή των εθνοτικών και διεθνικών οικογενειών τους, ως συντελεστών ελληνικότητας στη ζωή τους, β) η χαρτογράφηση του γλωσσικού υπόβαθρου του δείγματος και η σχέση τους με την Ελλάδα, γ) η μελέτη και η ανάλυση της εθνοπολιτισμικής ζωής τους, δ) η περιγραφή του εθνοτικού αυτοπροσδιορισμού τους, ε) η μελέτη και παρουσίαση των ΑΠ διδασκαλίας του ελληνικού πολιτισμού και στ) η εξέταση του επιπέδου εθνοπολιτισμικών γνώσεων των εφήβων. Η στρατηγική συγκέντρωσης των δεδομένων συμπεριέλαβε τη μελέτη ατομικών περιπτώσεων, τεσσάρων σχολείων στη Μελβούρνη, στα οποία διδάσκεται η ΕΓΠ. Η τριγωνοποίηση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την αρχειακή ανάλυση, τα ερωτηματολόγια από 329 μαθητές, το τεστ γνώσεων, τις ομαδικές συζητήσεις με μαθητές και την προσωπική παρατήρηση.

B) Συνολικά αποτελέσματα της έρευνας

Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι η σύγχρονη ελληνοαυστραλιανή οικογένεια παρουσιάζει υψηλή εθνοπολιτισμική συγκράτηση και αναγνωρίζεται ως ο θεμελιώδης διαμορφωτής της ελληνικότητας της τρίτης γενιάς, παρά τη μεταβατική περίοδο που διέρχεται και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει. Οι αντιλήψεις του δείγματος για τις οικογένειές τους, επιβεβαιώνουν ότι η οικογενειοκεντικότητα συνιστά πρωτογενές γνώρισμα της ελληνικής ταυτότητας στην Αυστραλία, για το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων. Ταυτόχρονα, τα ευρήματα επιβεβαιώνουν ότι η σύγχρονη ελληνοαυστραλιανή οικογένεια δεν αποτελεί ένα ομοιογενές σύνολο, διακρίνεται για την ποικιλομορφία στην εθνοτική σύνθεση της, στα εθνοπολιτισμικά χαρακτηριστικά της, αλλά και στη διαβάθμιση ενσωμάτωσής της στην αυστραλιανή κοινωνία. Ανάλογη εμφανίζεται και η πολυμορφία στους διαφορετικούς τομείς της ελληνικής ανατροφής των εφήβων. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι οι ομοεθνοτικές οικογένειες συνδέονται αμεσότερα με τις πρακτικές ελληνικότητας σε σχέση με τις διεθνικές.

Η εθνοπολιτισμικότητα των Ελληνοαυστραλών εφήβων εκφράζεται κυρίως στον οικογενειακό περίγυρο και σχετίζεται με την οικογενειακή ζωή. Η ελληνικότητά τους εμφανίζεται ως υβριδική πολυμορφία, με αντιπροσωπευτικά δείγματα τη συμβολική ελληνικότητα (ως πολιτισμικό ελάχιστο και χαλαρή σχέση με τον ελληνικό τρόπο ζωής), τη δυναμική διπολιτισμικότητα, την ελληνοκεντρικότητα, την πολυπολιτισμικότητα, ενώ οι περιπτώσεις ελλαδοκεντρικής ελληνικότητας εκδηλώνονται με χαμηλότερα ποσοστά. Η συμμετοχή των περισσότερων Ελληνοαυστραλών εφήβων στη συλλογική δραστηριοποίηση της ελληνικής παροικίας εκφράζεται με χαμηλούς δείκτες και η στάση τους απέναντι σε άλλες εθνοπολιτισμικές ομάδες χαρακτηρίζεται θετική.

Αξιοσημείωτη είναι η συναισθηματική και ιδεολογική σπουδαιότητα που αποδίδεται από τους εφήβους στην ελληνική τους καταγωγή, πέρα από το επίπεδο των πρακτικών ελληνικότητας. Νοιώθουν υπερήφανοι για τη διπλή ή πολλαπλή υβριδική τους ταυτότητα. Οι έφηβοι από διεθνικές οικογένειες ταυτοποιούνται περισσότερο ως πολυπολιτισμικά πρόσωπα. Η διπολιτισμικότητα πολυπολιτισμικότητά τους εκλαμβάνεται από τους ίδιους ως σαφές πλεονέκτημα, εξοπλίζοντάς τους με την ικανότητα να λειτουργούν σε δεδομένα διαφορετικών πολιτισμικών απαιτήσεων. Επίσης, εξέφρασαν θετικές συναισθηματικές προσεγγίσεις για τους θεσμούς εθνοπολιτισμοποίησής τους και ιδιαίτερα για την οικογένεια και την ελληνόγλωσση εκπαίδευση τους.

Η διδασκαλία του ελληνικού πολιτισμού και τα σχετικά ΑΠ, στις τέσσερις ατομικές περιπτώσεις μελέτης, αναπτύσσονται αυτόνομα από σχολείο σε σχολείο και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές των αυστραλιανών εκπαιδευτικών αρχών. Οι σκοποί διδασκαλίας, το διδακτικό υλικό και η διδακτέα ύλη είναι ανοιχτού τύπου, ενώ δε συμπεριλαμβάνονται πολλές θεματικές ενότητες για την ιστορία και πολιτισμό της ελληνοαυστραλιανής ομογένειας. Τέλος, το επίπεδο γνώσεων των Ελληνοαυστραλών εφήβων για την ελληνική ιστορία και πολιτισμό, όπως φάνηκε από τη γραπτή εξέταση στην οποία υποβλήθηκαν, παρουσίασε χαμηλούς δείκτες.

Λεπτομερέστερα, τα αποτελέσματα, σύμφωνα με τους επιμέρους σκοπούς που τέθηκαν στην εισαγωγή και παρουσιάστηκαν κατά κεφάλαιο, έχουν ως ακολούθως:

α) Εθνοπολιτισμική συμβολή της οικογένειας

Βασικό γνώρισμα της σύγχρονης ελληνοαυστραλιανής οικογένειας είναι η πλουραλιστική της σύνθεση. Στην παρούσα έρευνα, η πολυεθνική αυτή εκπροσώπηση συμπεριέλαβε 26 διαφορετικές εθνοτικές ομάδες. Εξετάζοντας τη σύγχρονη ελληνοαυστραλιανή οικογένεια, μέσα από την οπτική θεώρηση των εφήβων, προέκυψε ότι οι οικογένειες συγκροτούν αυθεντικό χώρο παρουσίας, ανάδειξης και μετάδοσης ελληνικών πολιτισμικών στοιχείων. Διαπιστώθηκαν ποικίλα οικογενειακά μοντέλα εθνοπολιτισμικής συμπεριφοράς. Ο ελληνοκεντρικός τρόπος ζωής εμφανίζεται ως κεντρική συνιστώσα, ενώ σε άλλες αποτυπώνεται ως συμβολική σχέση. Η ελληνικότητα αυτή είναι εμφανής στην διακόσμηση των κατοικιών,

κυρίως στις κατοικίες των παππούδων, μεταδίδοντας συμβολικά εθνοπολιτισμικά μηνύματα στους Ελληνοαυστραλούς εφήβους. Η πλειοψηφία του δείγματος θεωρεί πως η ελληνική κουλτούρα, η ελληνική γλώσσα και η Ορθόδοξη πίστη παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή των οικογενειών τους. Επιπλέον, οι περισσότερες οικογένειες των εφήβων χαρακτηρίζονται από πυκνότητα αλληλεπίδρασης με την πρώτη γενιά, ενώ οι ευρύτερες συγγενικές σχέσεις εμφανίζουν σταδιακή χαλάρωση. Ωστόσο, η οικογενειακή κοινωνικοποίηση με συγγενείς και άλλους Έλληνες στη διάρκεια εορταστικών και κοινωνικών γεγονότων παραμένει ισχυρή.

Περιορισμένη και χαλαρή επίσης καταγράφεται η σχέση των οικογενειών των εφήβων του δείγματος με τη συλλογική ζωή της παροικίας. Παράλληλα, η σχέση τους με την ελληνική διατροφή είναι στενή, ιδιαίτερα στις εορταστικές οικογενειακές εκδηλώσεις. Παρόμοια, η σχέση με την ελληνική μουσική εκδηλώνεται θετικά για τις περισσότερες οικογένειες. Σύμφωνα με τις απόψεις των εφήβων, η επαφή αυτή εκφράζεται ως αποκλειστικότητα για τη γενιά των παππούδων τους, ενώ για τη γενιά των γονέων τους εμφανίζεται ως μετριασμένη αλληλεπίδραση με την ελληνική μουσική. Κατά τον ίδιο τρόπο, η σχέση με τα ελληνικά ΜΜΕ, χαρακτηρίζει ιδιαίτερα τα ηλικιωμένα μέλη των οικογενειών, ενώ στη γενιά των γονέων τους η επαφή αυτή είναι πιο χαλαρή. Ο μέσος όρος της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας δεύτερης γενιάς, σύμφωνα με το δείγμα, είναι ενήμερος για τα σημαντικότερα γεγονότα που επηρεάζουν την Ελλάδα και την παγκόσμια εικόνα της, αλλά, η πληροφόρηση δεν είναι συστηματική.

Οι αναλύσεις με βάση το εθνικό κριτήριο, έδειξαν ότι οι βιογραφίες οικογενειακής ελληνικότητας καθορίζονται και από τον εθνικό τύπο τους. Οι ομοεθνοτικές οικογένειες σε σύγκριση με τις διεθνικές, εκφράζουν συστηματικότερη σχέση με τον ελληνικό τρόπο ζωής. Η εθνοπολιτισμικότητά τους εμφανίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό ως ελληνοκεντρική ή δυναμική διπολιτισμικότητα, δηλαδή ισχυρή σχέση με την ελληνική κουλτούρα και πλήρης ένταξη στην αυστραλιανή κοινωνία. Η παρουσία συγχρονικών αλλά και παραδοσιακών στοιχείων ελληνικότητας είναι εντονότερη, όπως η ελληνική γλώσσα, η οικογενειακή αλληλοϋποστήριξη, η θετική σχέση με την Ορθοδοξία, η κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες και η επαφή με την Ελλάδα. Αντίθετα, οι περισσότερες διεθνικές ελληνικές οικογένειες αλληλεπιδρούν σε μικρότερο βαθμό με την ελληνική κουλτούρα και τον ελληνικό τρόπο ζωής. Η επαφή αυτή είναι πιο επιφανειακή και σχετίζεται με την ελληνική κουζίνα, τη σποραδική διαγενειακή αλληλεπίδραση και τη συμβολική σχέση με τις ελληνορθόδοξες γιορτές. Ωστόσο, οι γενικοί αυτοί διαχωρισμοί δεν έχουν καθολική ισχύ. Έτσι επισημάνθηκαν διεθνικές οικογένειες και μέλη τους με θετικότερη σχέση στις εκφάνσεις της ελληνικής κουλτούρας, όπως η στενή οικογενειακή ζωή, η πυκνή αλληλεπίδραση με άτομα ελληνικής καταγωγής, η Ορθόδοξη παράδοση και η στενή επαφή με την Ελλάδα και η χρήση της ελληνικής γλώσσας. Συμπερασματικά, οι δύο βασικοί παράγοντες που προκαθορίζουν σε σημαντικό βαθμό την εθνοπολιτισμική κινητικότητα και εξέλιξη της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας είναι αφενός η διαγενειακότητά της σχετικά με την χρονική περίοδο εγκατάστασης της μεταναστευτικής οικογένειας, χαρακτηριζόμενη ως πρώτη, δεύτερη, τρίτη ή των επικείμενων γενιών, και αφετέρου η εθνική σύνθεσή της, δηλαδή αν πρόκειται για ομοεθνοτικό ή διεθνικό γάμο.

β) Η σχέση του δείγματος με την Ελλάδα και την ελληνόγλωσση εκπαίδευση και το γλωσσικό του υπόβαθρο

Τα ταξίδια στην Ελλάδα, ως χωρική και κοινωνική εμπειρία, ενισχύουν την ελληνική πολιτισμική ταυτότητα των Ελληνοαυστραλών εφήβων, όμως θεωρούνται σχέση προνομιακή. Οι έξι στους δέκα μαθητές δεν έχουν ταξιδέψει ποτέ στην Ελλάδα, ένας στους τέσσερις ταξίδεψε μια φορά και το 15% δύο ή περισσότερες φορές, με αποτέλεσμα να απουσιάζουν οι σύγχρονες προσωπικές εμπειρίες από το φυσικό ελλαδικό χώρο και την ελλαδική κοινωνική πραγματικότητα.

Η επαφή των Ελληνοαυστραλών εφήβων με την ελληνόγλωσση εκπαίδευση εκφράζεται με θετικούς δείκτες. Τα τρία τέταρτα των εφήβων παρακολουθούν προγράμματα ελληνικών περισσότερο από τέσσερα χρόνια. Οι σημαντικότεροι λόγοι παρακολούθησης ελληνικών σπουδών είναι η ελληνική καταγωγή, η βελτίωση της γλωσσικής επικοινωνιακής ικανότητας, η ενθάρρυνση των γονέων και των παππούδων, η κοινωνικοποίηση με άλλους συνομηλικούς ελληνικής καταγωγής, η πολιτιστική πληροφόρηση, η απόκτηση επαγγελματικών εφοδίων και η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Παρατηρήθηκε για τους σύγχρονους εφήβους, ένα από τα βασικότερα στοιχεία της ελληνικής ταυτότητας, η ελληνομάθεια, υποχωρεί προς όφελος της αγγλικής, ακόμα και ενδοοικογενειακά, με αυξητικές τάσεις. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις. Η επικοινωνιακή δεξιότητα στα ελληνικά παραμένει ισχυρότερη για όσους εφήβους έχουν συχνή επικοινωνία με την τρίτη ηλικία. Τρεις στους τέσσερις εφήβους χρησιμοποιούν κυρίως την αγγλική, όταν μιλούν στους γονείς τους, αλλά οι μισοί απευθύνονται κυρίως στα ελληνικά προς τους παππούδες τους, έστω και με περιορισμένο λεξιλόγιο. Αντίστροφα, πάνω από τα δύο τρίτα των γονέων χρησιμοποιούν την αγγλική όταν μιλάνε στα παιδιά τους, ενώ τα τρία τέταρτα των παππούδων μιλάνε στα εγγόνια τους στην ελληνική γλώσσα. Επίσης, το ένα τρίτο του δείγματος χρησιμοποιεί τα ελληνικά, έστω και περιορισμένα, με άλλους συγγενείς και το ένα τέταρτο με άλλους Έλληνες. Το επίπεδο γνώσης της ελληνικής γλώσσας, σύμφωνα με την αυτοαξιολόγηση των εφήβων, στην παραγωγή προφορικού λόγου κινείται σε υψηλό επίπεδο για τα δύο τρίτα του δείγματος, και σε πολύ υψηλό επίπεδο για το ένα τρίτο. Επιπλέον, οι έφηβοι δήλωσαν ανώτερο επίπεδο κατανόησης και παραγωγής προφορικού παρά γραπτού λόγου. Επίσης, οι μισοί έφηβοι θεωρούν ικανοποιητικό το επίπεδό τους στην ανάγνωση, ωστόσο η ικανότητα αυτή δε συνεπάγεται και αντίστοιχη ικανότητα κατανόησης του περιεχομένου.

Η οικογενειακή αλληλεπίδραση και οι κοινές οικογενειακές δραστηριότητες, σύμφωνα με τους Ελληνοαυστραλούς έφηβους εμφανίζουν πυκνότητα. Σχεδόν το ένα δεύτερο του πληθυσμού της έρευνας συζητά σε καθημερινή βάση με τους γονείς του, τουλάχιστον για μισή ώρα. Επιπλέον, τα τρία τέταρτα των εφήβων συναντώνται με τους παππούδες-γιαγιάδες σε εβδομαδιαία βάση ή αρκετές φορές το μήνα, αναπτύσσοντας στενή συναισθηματική σχέση, παράλληλα με τη μετάδοση στοιχείων ελληνικότητας. Τα θέματα συζητήσεων με τους γονείς εστιάζονται κυρίως στη σχολική ζωή, στις καθημερινές εμπειρίες και στα αυστραλιανά νέα. Πιο ευκαιριακά, αναφέρονται στην Ελλάδα, στην οικογενειακή τους ιστορία και στην

ελληνοαυστραλιανή ζωή. Αντίθετα, η επικοινωνία με τους παππούδες εστιάζεται σε μεγαλύτερο βαθμό σε εθνοπολιτισμικά θέματα. Ωστόσο, η επικοινωνία γονέων-εφήβων δέχεται περιορισμούς από την ένταση της σύγχρονης καθημερινότητας καθώς και τις ιδιαιτερότητες της εφηβικής ηλικίας που σχετίζονται με το χάσμα των γενεών. Παρά τους περιορισμούς αυτούς οι αφηγήσεις ελληνικότητας, εντός της οικογένειας, αποτελούν ισχυρό παράγοντα εθνοπολιτισμικής διαμόρφωσης, ακόμη και ως δανεισμένη γνώση που δομείται συναισθηματικά, ενδυναμώνοντας τους συνεκτικούς ιδεολογικούς δεσμούς της τρίτης γενιάς με την οικογένεια, την ομάδα και τον τόπο καταγωγής τους.

γ) Πρακτικές ελληνικότητας των εφήβων

Οι βιογραφίες ελληνικότητας των σύγχρονων Ελληνοαυστραλών εφήβων αποτυπώνονται ποικιλόμορφα και βρίσκονται σε διαρκή διαπραγμάτευση. Οι συμβολικές μορφές ελληνικότητας εκφράζονται με πληθώρα βιογραφιών, με κύριο μέλημά τους την συνένωση σε ένα αρμονικό ρόλο κοινωνικής συμβίωσης. Τα βασικά χαρακτηριστικά εθνοπολιτισμικότητάς τους είναι η συμβολική ελληνικότητα, η δυναμική διπολιτισμικότητα, η πολυπολιτισμικότητα, η ελληνοκεντρικότητα και η ελλαδοκεντρικότητα. Δεν καταγράφηκαν φαινόμενα εθνοπολιτισμικής περιθωριοποίησης, δηλαδή πλήρους απόρριψης της κυρίαρχης κουλτούρας. Τα στοιχεία ελληνικότητας εμφανίζονται ισχυρά σε μια μικρή ομάδα του δείγματος. Για την πλειοψηφία της τρίτης γενιάς η ελληνική πολιτισμική ταυτότητα αναγνωρίζεται ως επιλεκτική διασύνδεση με ορισμένους δείκτες ελληνικότητας, όπως οι διατροφικές συνήθειες, η χρήση ελληνικών λέξεων και φράσεων, οι παραδοσιακοί χοροί, καθώς και η επαφή με το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο, με το οποίο η ελληνική ομογένεια διατηρεί παραδοσιακά στενή σχέση. Επίσης, εκφράζεται επιλεκτικά με την ευκαιριακή συμμετοχή σε συλλογικά, θρησκευτικά ή πολιτισμικά γεγονότα.

Η εθνοπολιτισμική ζωή των εφήβων σχηματοποιείται μέσα από συνδυασμένες επιρροές. Τα σχήματα φιλίας είναι κατά κανόνα μικτά, με τους στενότερους φίλους τους να είναι ελληνικής καταγωγής. Οι έφηβοι στη συντριπτική τους πλειοψηφία αισθάνονται το ίδιο άνετα σε ελληνικό ή μη ελληνικό περιβάλλον, περιγράφοντας χαμηλά ποσοστά πολιτισμικής σύγκρουσης. Επιπρόσθετα, η επαφή με το θρησκευτικό παράγοντα στην ηλικία αυτή εμφανίζεται με μέτριους δείκτες και έχει ισχυρότερη παρουσία ως κοινωνική πρακτική. Επίσης, η επαφή των εφήβων με την ελληνική διατροφή εκφράζεται με θετικούς δείκτες, ενώ έχουν ποικίλες γευστικές εμπειρίες από διαφορετικές κουζίνες, ιδίως έξω από το σπίτι. Επιπλέον, η αλληλεπίδραση του δείγματος με τα ελληνόγλωσσα ΜΜΕ εμφανίζεται χαμηλή. Ιδιαίτερα περιορισμένη είναι η επαφή τους με τον ελληνόγλωσσο τύπο, ενώ η παρακολούθηση ελληνόγλωσσων προγραμμάτων στην τηλεόραση είναι συχνότερη. Ταυτόχρονα, η πλειοψηφία των εφήβων συνδέεται στενά με τον αθλητισμό, ως αθλητές ή θεατές, εντός και εκτός σχολικού χώρου, προτιμώντας αθλήματα όπως το ελληνικό/ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο, το τοπικό ποδόσφαιρο και άλλα. Ακόμη καταγράφονται χαμηλά ποσοστά ένταξης του δείγματος στις συλλογικές δομές του ελληνισμού. Η τάση αυτή εκφράζει την αδυναμία των συλλογικών οργανώσεων να προσελκύσουν την νεότερη γενιά στα σχήματά τους, εκτός εξαιρέσεων. Ιδιαίτερα θετική αποτυπώθηκε η επαφή των Ελληνοαυστραλών εφήβων με τους ελληνικούς

παραδοσιακούς χορούς. Παράλληλα, στην ηλικία αυτή αναπτύσσεται το ενδιαφέρον των εφήβων με την ελληνική μουσική, στη σύγχρονη της έκφραση, σε μικρότερο όμως βαθμό σε σύγκριση με την αγγλική μουσική. Τέλος, οι έφηβοι έχουν εμπειρίες από εθνοπολιτισμικά γεγονότα άλλων μεταναστευτικών συνόλων στην Αυστραλία, κυρίως φολκλορικού χαρακτήρα, και ανακαλύπτουν σταδιακά την αξία της πολιτισμικής διαφοροποίησης ως ιδιαιτερότητα.

Η ανάλυση των πρακτικών ελληνικότητας του δείγματος με κριτήριο την τυπολογία των οικογενειών τους έδειξε υψηλότερα ποσοστά επαφής με τον ελληνικό τρόπο ζωής για τους μαθητές που προέρχονται από ομοεθνοτικές οικογένειες. Οι μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις αφορούν το επίπεδο χρήσης της ελληνικής γλώσσας, τη διάρκεια παρακολούθησης ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, καθώς και τα ταξίδια προς την Ελλάδα. Επίσης, καταγράφηκε στενότερη επαφή τους με τα ελληνικά ΜΜΕ, την ελληνική μουσική και τραγούδια, καθώς και τους παραδοσιακούς χορούς. Αναφορικά με τα σχήματα φιλίας που αναπτύσσουν, ανεξάρτητα από τον εθνοτικό τύπο των οικογενειών τους είναι μικτά στην πλειοψηφία τους, με φίλους ελληνικής και μη ελληνικής καταγωγής. Ενώ οι έφηβοι από διεθνικές οικογένειες αλληλεπιδρούν πιο εκτεταμένα με τα διαπολιτισμικά στοιχεία άλλων ομάδων.

Εξετάζοντας τις εθνοπολιτισμικές πρακτικές των εφήβων σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο εμφανίστηκε χαμηλό προβάδισμα ποσοστών για τα κορίτσια σχεδόν στο σύνολο των παραμέτρων που εξετάστηκαν. Οι διαφοροποιήσεις αυτές υπέρ των κοριτσιών δεν έχουν εκτεταμένο χαρακτήρα ώστε να ισχυροποιούν τις παραδοσιακές αντιλήψεις ότι τα κορίτσια αποτελούν τους θεματοφύλακες της παράδοσης εντός της οικογένειας.

Παράλληλα, παρατηρήθηκαν υψηλά ποσοστά αλληλοσυσχετίσεων της ελληνικότητας του δείγματος με τις οικογενειακές πρακτικές τους. Οι θετικές αυτές συσχετίσεις δικαιώνουν την άποψη ότι η οικογενειακή ζωή και το πλαίσιο των οικογενειακών σχέσεων αποτελούν κοιτίδα εθνοπολιτισμικής διάπλασης, ακόμη και όταν ορισμένες παράμετροι ελληνικότητας όπως η χρήση της ελληνικής γλώσσας ατονούν σταδιακά. Ο ρόλος του ελληνικού σχολείου, ως παράγοντας κοινωνικοποίησης και δημιουργίας ισχυρών δεσμών φιλίας μεταξύ των συνομηλίκων εφήβων, αναδείχθηκε σημαντικός.

δ) Συναισθήματα και στάσεις ελληνικότητας

Από την ανάλυση των ευρημάτων φάνηκε ότι τα συναισθήματα των Ελληνοαυστραλών εφήβων και οι στάσεις τους απέναντι στους θεσμούς εθνοπολιτισμικής τους διαμόρφωσης αποτελούν σημαντική διάσταση της εθνοπολιτισμικότητάς τους. Οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι στην πλειοψηφία τους, δίνουν έμφαση σε αξίες όπως οι ισχυρές φιλίες, η ακαδημαϊκή πρόοδος, η διασκέδαση, ο αθλητισμός, η διαφύλαξη των οικογενειακών αξιών, η διπολιτισμική καλλιέργεια και η αποφυγή αρνητικών επιρροών όπως το αλκοόλ και οι επικίνδυνες παρέες. Δηλαδή, δίνεται βαρύτητα σε αξίες πανανθρώπινες, που

αφορούν τη γενικότερη συγκρότηση και συμπεριφορά τους ως προσωπικότητες, αλλά παράλληλα συμπεριλαμβάνονται και εθνοπολιτισμικές επιδιώξεις σε χωριστές περιοχές ταυτότητας.

Η τρίτη γενιά Ελληνοαυστραλών, υιοθετεί μια ενιαία πολιτισμική αναφορά με άλλους συνομηλικούς τους, με βάση την κοινή εθνική τους διάσταση, ως Αυστραλοί πολίτες. Ταυτόχρονα, ο εθνοπολιτισμικός αυτοπροσδιορισμός εκδηλώνεται πολυποίκιλα. Θεωρείται σημαντική η συνειδητοποίηση και εκτίμηση της προγονικής συνεισφοράς, ως πτυχή της ταυτότητάς τους. Στην πλειονότητά τους αισθάνονται ταυτόχρονα σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό διπολιτισμικά, διαπολιτισμικά-πολυπολιτισμικά, ορθόδοξα και παγκόσμια πρόσωπα, εκδηλώνοντας ιδιαίτερη προσήλωση σε κάποιες από τις προηγούμενες αναφορές. Στην πλειοψηφία τους, αισθάνονται ως ενιαίο σύνολο την ταυτότητάς τους, δίχως παραπομπές σε δυο ή περισσότερα χωριστά υποσύνολα, συνειδητοποιώντας ότι αντλούν παραστάσεις και περιγραφές από διαφορετικούς εθνοπολιτισμικούς χώρους κοινωνικοποίησης. Η εναρμόνιση των διαφορετικών πτυχών της κοινωνικής τους συμβίωσης διαμορφώνει την νεοελληνική κουλτούρα ως ισορροπημένη πρόελευση και εξέλιξη. Οι αναλύσεις έδειξαν επίσης ότι οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι, αποδίδουν συναισθηματική σπουδαιότητα σε δείκτες όπως η οικογενειακή αλληλοϋποστήριξη και αλληλεπίδραση, η επαφή με τις ελληνικές εορταστικές παραδόσεις, η κοινωνικοποίηση με συνομηλικούς ελληνικής καταγωγής, η παρακολούθηση ελληνικού σχολείου και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, η ελληνική διατροφή, οι ελληνικοί χοροί, ο εκκλησιασμός και η πληροφόρηση για την ελληνική ιστορία, ακόμη και όταν σε επίπεδο πρακτικών η σχέση τους με τους δείκτες αυτούς είναι περιορισμένη.

Παράλληλα, διερευνήθηκε ο βαθμός υπερηφάνειας των εφήβων για συνισταμένες που διαμορφώνουν και ενσαρκώνουν την ελληνικότητά τους. Τα ποσοστά υπερηφάνειας για την ελληνική τους καταγωγή και την Ορθόδοξη πίστη εκδηλώθηκαν ιδιαίτερα υψηλά. Παρόμοια υψηλά ποσοστά υπερηφάνειας καταγράφηκαν για την αρχαία Ελλάδα, ως κοινή προγονική γενιά. Αντίθετα, μέτριοι δείκτες καταγράφηκαν για την πολυπολιτισμική αυστραλιανή κοινωνία και την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια. Ωστόσο, η εθνοπολιτισμική υπερηφάνεια της τρίτης γενιάς δεν έχει στατικό αλλά μεταβαλλόμενο χαρακτήρα, που επηρεάζεται από την εθνοπολιτισμική τους ευαισθητοποίηση, τη θέση της ελληνοαυστραλιανής παροικίας στην αυστραλιανή κοινωνία, καθώς και την παρουσία της Ελλάδας στη διεθνή σκηνή. Επιπλέον, οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι θεωρούν ότι, ως Αυστραλοί πολίτες, εμπλουτίζονται με την ελληνική κουλτούρα, η οποία συμβάλλει στη διαμόρφωση του αυστραλιανού πολυπολιτισμικού πλουραλισμού. Ακόμη, οχτώ στους δέκα εφήβους δήλωσαν πως αισθάνονται άνετα να συζητούν στα ελληνικά ή για ελληνικά θέματα με Έλληνες και μη Έλληνες, δημόσια ή στο χώρο του σχολείου, εκφράζοντας την πεποίθησή τους ότι η ελληνικότητά τους είναι αποδεκτή στο σχολικό και κοινωνικό τους περίγυρο. Σε αντίθεση, ένα μικρό ποσοστό εφήβων δεν αισθάνεται άνετα όταν βρίσκεται σε περιβάλλοντα όπου η κυρίαρχη γλώσσα είναι η ελληνική, εξαιτίας του δικού τους γλωσσικού περιορισμού. Παράλληλα, ένας στους είκοσι εφήβους θεωρεί ότι η ελληνικότητα και γενικότερα οι εθνοπολιτισμικές ταυτότητες δεν είναι πλήρως αποδεκτές σε αγγλοσαξονικά περιβάλλοντα. Ωστόσο, η συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνοαυστραλών εφήβων δεν αισθάνεται ρατσιστικούς διαχωρισμούς.

Οι στάσεις των Ελληνοαυστραλών εφήβων απέναντι στους παράγοντες εθνοπολιτισμοποίησής τους χαρακτηρίζονται από θετικότητα. Αναγνωρίζεται, ιδιαίτερα ο πρωταγωνιστικός ρόλος των οικογενειών τους, στη διαμόρφωση της ελληνικότητάς τους, στη γενικότερη κοινωνικοποίηση τους και στην κάλυψη των συναισθηματικών τους αναγκών, ενώ δεν σημειώθηκαν σημαντικές διαγενειακές εντάσεις. Οι στάσεις του δείγματος για την ελληνομάθεια εκφράστηκαν θετικά. Δύο στους τρεις μαθητές νιώθουν υπερηφάνεια για τα μαθήματα ελληνικής γλώσσας που παρακολουθούν. Συνάμα, οι έφηβοι εξέφρασαν θετικά συναισθήματα για το σχολείο τους, υπογραμμίζοντας ότι η ελληνικότητά τους αποτελεί μέρος της πλουραλιστικής σχολικής πραγματικότητας. Η πεποίθηση αυτή εναρμονίζεται με την αντίληψη πως τα αυστραλιανά σχολεία συγκροτούν αυθεντικούς χώρους συνύπαρξης διαφορετικών εθνοτικών ταυτοτήτων.

Οι αντιλήψεις του δείγματος για την Ελλάδα χαρακτηρίζονται από ποικιλομορφία. Έτσι η Ελλάδα αποτελεί τη χώρα καταγωγής και πλαισιώνει τον τόπο από όπου πηγάζει η εθνοπολιτισμικότητά τους. Μικρός μόνο αριθμός μαθητών έχει ρεαλιστική εικόνα της ελλαδικής πραγματικότητας. Για τους περισσότερους Ελληνοαυστραλούς εφήβους, η Ελλάδα αποτελεί σημαντικό συναισθηματικό παράγοντα, σε σχέση με το ένδοξο παρελθόν της, αλλά και την προσωπική οικογενειακή τους ιστορία, ταυτίζοντας τον ελλαδικό χώρο σε μεγάλο βαθμό με τη γενιά των παππούδων τους. Όμως, η Ελλάδα, παρά τη σπουδαιότητά της ως χώρος καταγωγικής ταυτοποίησης, δεν παίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα των εφήβων ελληνικής καταγωγής, ούτε επηρεάζει καθοριστικά το παρόν και το μέλλον των περισσότερων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα θεωρείται τόπος καταγωγής, διακοπών και τουρισμού. Ενώ για ορισμένους εφήβους ταυτίζεται ως τόπος με τους κοντινούς ή μακρινούς συγγενείς ή και με τους κοινούς προγόνους όλων των γενιών, που χάνονται στα βάθη του χρόνου. Επιπλέον, η Ελλάδα αναγνωρίζεται ως ιστορικός χώρος με καθοριστική συμβολή στην εξέλιξη του παγκόσμιου πολιτισμού.

Ταυτόχρονα, οι στάσεις και οι αντιλήψεις του δείγματος απέναντι στους ελλαδίτες ποικίλουν, με τους περισσότερους μαθητές να δίνουν έμφαση τόσο στα κοινά πολιτισμικά στοιχεία Ελλήνων και Ελληνοαυστραλών, όσο και στις μεταξύ τους διαφορές, χωρίς ωστόσο να έχουν εκτεταμένη αλληλεπίδραση με τους ελλαδίτες. Οι αντιλήψεις του δείγματος για τους Ελληνοαυστραλούς είναι πολύ θετικές, με την πεποίθηση ότι το ελληνικό φιλότιμο και η φιλοξενία αποτελούν χαρακτηριστικά που διαφυλάχθηκαν. Επιπλέον, αναγνωρίζουν τη θέση της ελληνικής ομογένειας στην Αυστραλία ως σημαντική, καθώς οι εθνοτικές ομάδες, ως κοινωνικό κεφάλαιο, αποτελούν βασικό στοιχείο της αυστραλιανής πλουραλιστικής πραγματικότητας. Τέλος, οι περισσότεροι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι εκδήλωσαν ενδιαφέρον για περισσότερη εθνοπολιτισμική πληροφόρηση. Το ενδιαφέρον αυτό εκδηλώθηκε με χαμηλότερα ποσοστά για θέματα όπως οι Έλληνες της διασποράς και η ενημέρωση για άλλες εθνοπολιτισμικές ομάδες στην Αυστραλία.

Αναλύοντας τα εθνοτικά συναισθήματα του δείγματος σε συνάρτηση με την τυπολογία των οικογενειών τους παρατηρήθηκε ότι οι έφηβοι ομοεθνοτικών οικογενειών, όταν αυτοχαρακτηρίζονται εθνοπολιτισμικά

χρησιμοποιούν σε μεγαλύτερο βαθμό όρους όπως Ορθόδοξος, Ελληνοαυστραλός, Έλληνας που ζει στην Αυστραλία. Ενώ, οι έφηβοι διεθνικών οικογενειών ταυτοποιούνται σε υψηλότερα ποσοστά με τους όρους Αυστραλός ελληνικής καταγωγής και πολυπολιτισμικό πρόσωπο. Βασικότερες εθνοπολιτισμικές αξίες και για τις δυο ομάδες σύγκρισης, σε ιδεολογικό επίπεδο, θεωρούνται η στενή οικογενειακή αλληλεπίδραση, η γνώση της ελληνικής γλώσσας και η επαφή με τις ελληνικές εορταστικές παραδόσεις, αλλά τα ποσοστά για τους ομοεθνοτικούς μαθητές εμφανίζονται ψηλότερα. Η ελληνικότητα αποτελεί πλεονέκτημα στη ζωή τους, ανεξάρτητα της εθνοτικής τους προέλευσης. Επίσης, εκφράστηκε θετική στάση και από τις δύο ομάδες σύγκρισης για τους παράγοντες εθνοπολιτισμοποίησής τους και ιδιαίτερα την οικογένειά τους, αλλά και τις τάξεις των ελληνικών που παρακολουθούν. Η αποδοχή αυτή αναδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντική για τους μαθητές από διεθνικούς γάμους, που δεν αλληλεπιδρούν εκτεταμένα με τον ελληνικό τρόπο ζωής. Επιπλέον, η θετική στάση τους για την Ελλάδα ως τόπος καταγωγής τους έχει ξεχωριστή πολιτισμική αλλά και αυξημένη συναισθηματική βαρύτητα και για τους δύο εθνοτικούς τύπους μαθητών. Οι ομοεθνοτικοί έφηβοι βλέπουν περισσότερα κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά μεταξύ ελλαδιτών και Ελληνοαυστραλών, παρά οι διεθνικοί, με μικρές ωστόσο διαφοροποιήσεις. Επιπλέον, μεταξύ των εφήβων, πέρα από τον τύπο της οικογένειάς τους υπάρχει η πεποίθηση ότι τα ποσοστά ξеноφοβίας είναι χαμηλά στην Αυστραλία.

Εξετάζοντας τα εθνοπολιτισμικά συναισθήματα και στάσεις του δείγματος με βάση το φύλο, προκύπτουν χαμηλά ποσοστά διαφοροποιήσεων μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Ενδεχόμενα, οι περιορισμένες διαφοροποιήσεις υπέρ των κοριτσιών να εκφράζουν τη μεγαλύτερη συναισθηματική προσέγγιση και την υπεροχή της σχολικής επιμέλειάς τους.

Οι στατιστικές αναλύσεις έδειξαν πως οι αλληλοσυσχετίσεις των μεταβλητών που αναφέρονται στα εθνοτικά συναισθήματα των Ελληνοαυστραλών εφήβων αποτυπώνονται με μέτριους και χαμηλούς δείκτες συνάφειας μεταξύ τους. Αντίθετα, εμφανίστηκαν υψηλοί δείκτες στις αλληλοσυσχετίσεις των εθνοπολιτισμικών συναισθημάτων των εφήβων με τις οικογενειακές και προσωπικές πρακτικές ελληνικότητας. Επιβεβαιώνεται έτσι, η άμεση διασύνδεση των συναισθημάτων ελληνικότητας των Ελληνοαυστραλών εφήβων με την εθνοπολιτισμική ζωή της οικογένειάς τους και των ιδίων.

ε) Διδασκαλία του ελληνικού πολιτισμού

Η διδασκαλία του ελληνικού Πολιτισμού θεμελιώνεται στις αρχές της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης και προωθείται η διαπολιτισμική αλληλοκατανόηση, με δεδομένο τον πλουραλιστικό χαρακτήρα των σχολικών κοινωνιών. Ανάλογα με το γνωστικό επίπεδο των εφήβων κατατάσσονται σε τμήματα προχωρημένων και αρχαρίων. Η ελληνική γλώσσα και ο πολιτισμός μελετώνται, με ολιστική διδακτική προσέγγιση, αλλά οι αναφορές στη ζωή και ιστορία της ελληνοαυστραλιανής ομογένειας είναι περιορισμένες.

Η διδακτέα ύλη και το διδακτικό υλικό που χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία του ελληνικού πολιτισμού διέπονται από πολυσυλλεκτικότητα σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη διδασκαλία γλωσσών.

Το χρησιμοποιούμενο διδακτικό υλικό συμπεριλαμβάνει ολοκληρωμένες σειρές του Πανεπιστημίου Κρήτης (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ), για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης και ως ξένης γλώσσας, αλλά και τη διδασκαλία του ελληνικού πολιτισμού. Επίσης, αξιοποιείται προσωπικό διδακτικό υλικό των εκπαιδευτικών και διαδικτυακό υλικό. Το περιεχόμενο της διδακτέας ύλης είναι πολυθεματικό και αναφέρεται κυρίως σε ενότητες όπως η ελληνική διατροφή, η τουριστική Ελλάδα, η ελληνική μυθολογία, η αρχαία Ελλάδα, ο ελληνικοί αγώνες και εορταστικές παραδόσεις. Η ιστορία και η ζωή της ελληνοαυστραλιανής παροικίας δε διδάσκονται σε εκτεταμένο βαθμό. Οι μέθοδοι και οι τεχνικές διδασκαλίας που υιοθετούνται από τους εκπαιδευτικούς είναι μαθητοκεντρικές, προωθώντας την ομαδικότητα και τη συμμετοχική προσπάθεια, αξιοποιώντας παράλληλα τα σύγχρονα πολυμέσα διδασκαλίας. Κατά την παρακολούθηση τεσσάρων διδασκαλιών καταγράφηκαν σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί. Επιπρόσθετα, οι έφηβοι αξιολογούνται συστηματικά στη διάρκεια του έτους, στο τέλος κάθε ενότητας, αλλά και συνολικά στο τέλος του τριμήνου. Η αξιολόγηση βασίζεται σε προκαθορισμένα κριτήρια αξιολόγησης, πρακτική που οδηγεί στη βελτίωση του εκπαιδευτικού αποτελέσματος και στην ανατροφοδότηση της διδασκαλίας.

στ) Γνωστική διάσταση της ελληνικότητας

Οι εθνοπολιτισμικές γνώσεις του δείγματος διαμορφώνονται στη σχολική διαδικασία, αλλά και στον οικογενειακό, παροικιακό και ευρύτερο κοινωνικό τους περίγυρο. Κατά την πορεία μετάβασης από την παιδική ηλικία, την εφηβεία και την ενηλικίωση παρατηρείται η ενασχόληση με την ελληνική γραμματολογία και ιστορία, ως προσωπική εθνοπολιτιστική επιλογή και ανάπτυξη. Η αξιολόγηση της γραπτής εξέτασης έδειξε πως ο γενικός μέσος βαθμός της επίδοσης ήταν 57.1 της εκατοστιαίας κλίμακας. Η υψηλότερη επίδοση ήταν 88 στα εκατό και η χαμηλότερη 22 στα εκατό. Η πλειοψηφία των εφήβων (64%) απέδωσε μεταξύ 50 και 65 βαθμών, δείχνοντας τη μέτρια απόδοσή τους. Μόνο ένας σε κάθε πέντε μαθητές (19.5%) πέτυχε βαθμό πάνω από 65 μονάδες, ενώ οι υπόλοιποι (16.5%) σημείωσαν βαθμολογία κάτω από 50 μονάδες. Οι δύο περιοχές με τις καλύτερες βαθμολογίες ήταν α) η 'Ορθόδοξη Παράδοση', με μέση βαθμολογία 67.5% και β) η 'Ελληνική Γεωγραφία και Ελληνική Διασπορά', με 62%. Στις υπόλοιπες περιοχές η βαθμολογία ήταν χαμηλότερη, 'Ελληνική Μυθολογία και Ιστορία' (54.2%), 'Οικογενειακή Ιστορία' (54.1%), 'Ελληνική Παροικιακή Ζωή' (52.7%), και 'Σπουδαία Πρόσωπα και Θεσμοί στην Ελλάδα και στην Αυστραλία' (51.7%). Τα ποσοστά αυτά φανερώνουν συγκροτημένη γνώση για ορισμένα πεδία γνώσεων, ενώ για άλλα μέτριο ή χαμηλό επίπεδο.

Αναλυτικότερα, τα αποτελέσματα παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα, ανά γνωστική περιοχή:

Οι γνώσεις των εφήβων για την 'Ορθόδοξη παράδοση' έχουν συμπαγή χαρακτήρα, με την πλειοψηφία του δείγματος να γνωρίζει τις αντιπροσωπευτικότερες γιορτές της Ορθοδοξίας, όπως το Πάσχα, τα Χριστούγεννα και τα παραδοσιακά έθιμα. Ενώ, το επίπεδο γνώσεων για τις ονομαστικές γιορτές είναι μέτριο. Οι θρησκευτικές αυτές γνώσεις των εφήβων αποτελούν δείκτη κοινωνικών πρακτικών και όχι αποκλειστικό προϊόν σχολικής μάθησης.

Τα αποτελέσματα της εξέτασης για την 'ελληνική γεωγραφία και διασπορά' δείχνουν καλό επίπεδο γνώσεων για ορισμένες ερωτήσεις και χαμηλό ή μέτριο για άλλες. Πιο συγκεκριμένα, οι έφηβοι είναι σε θέση να ονομάσουν δύο ή τρία ελληνικά νησιά και δύο ή τρεις πόλεις της Ελλάδας, εκτός της Αθήνας. Για την ελληνική διασπορά, οι περισσότεροι μπορούν να δώσουν τα ονόματα δύο ή τριών χωρών στο εξωτερικό, με μεγάλο αριθμό Ελλήνων. Αντίθετα, το επίπεδο γνώσεων για τον πληθυσμό της Ελλάδας, τον πληθυσμό της ελληνικής διασποράς και τις χώρες που γειτονεύουν με την Ελλάδα είναι μέτριο. Οι γνώσεις αυτές εκφράζουν τον ευρύτερο ορίζοντα πολιτισμικών γνώσεων των εφήβων, με δεδομένο ότι δε διδάσκονται συστηματικά την ελληνική γεωγραφία, ενώ η πλειοψηφία τους δεν έχει ταξιδέψει στην Ελλάδα.

Οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι σύμφωνα με τα αποτελέσματα της γραπτής εξέτασης γνωρίζουν στην πλειοψηφία τους τη γεωγραφική περιοχή της οικογενειακής τους καταγωγής. Αντίθετα, οι περισσότεροι δεν είναι σε θέση να προσδιορίσουν τη δεκαετία μετανάστευσης της οικογένειάς τους στην Αυστραλία. Οι έφηβοι που έχουν ταξιδέψει στην Ελλάδα έχουν πιο ακριβή γνώση για τον τόπο καταγωγής τους. Οι γνώσεις τους για την οικογενειακή τους διαδρομή και ιστορία αντανακλούν κυρίως το βαθμό των σχετικών οικογενειακών συζητήσεων.

Η 'ελληνική παροικιακή ζωή' αποτελεί πεδίο στο οποίο οι γνώσεις των Ελληνοαυστραλών εφήβων διαφοροποιούνται ανάλογα με την ερώτηση. Διαπιστώθηκε ασυνέχεια γνώσεων για τις συλλογικές οργανώσεις του ελληνισμού στην Αυστραλία (17.3%). Παράλληλα, η αδυναμία των περισσότερων μαθητών να κατονομάσουν συγκεκριμένα συλλογικά γεγονότα και φεστιβάλ της παροικίας αντανακλά τη χαμηλή συμμετοχή τους στα γεγονότα αυτά, αφού μόνο το ένα πέμπτο του δείγματος παρακολουθεί συχνά παροικιακές εκδηλώσεις.

Αντίθετα, οι γνώσεις του δείγματος για τα 'ελληνοαυστραλιανά ΜΜΕ' και συγκεκριμένα για τον τύπο και την τηλεόραση συγκεντρώνουν υψηλότερα ποσοστά. Η ικανότητα των εφήβων να δώσουν τα ονόματα ελληνόγλωσσων τηλεοπτικών καναλιών σχετίζεται με την ύπαρξη ελληνικών καναλιών στο πατρικό σπίτι ή στο σπίτι των παππούδων και την ευκαιριακή έστω παρακολούθησή τους (58.1%). Επιπρόσθετα, ένας ικανός αριθμός μαθητών, λιγότεροι από τα δύο τρίτα, γνωρίζουν μια ή δυο ελληνόγλωσσες εφημερίδες στην Αυστραλία (63.5%), με λιγότερους από ένα στους τέσσερις μαθητές (23%) να διαβάζουν σποραδικά, κυρίως το αγγλικό ένθετο των παροικιακών εφημερίδων. Οι έφηβοι είναι σε θέση να ονομάσουν ελληνικές εφημερίδες, όχι επειδή είναι οι ίδιοι συστηματικοί αναγνώστες, αλλά επειδή στα σπίτια των οικογενειών τους ή της ευρύτερης οικογένειας αγοράζεται ο ελληνικός τύπος. Επιπλέον, ο μισός μαθητικός πληθυσμός μπορεί να αναφέρει ένα ή δυο ονόματα ηγετών στο χώρο της ελληνικής ομογένειας. Όμως οι αναφορές αυτές αφορούν κυρίως τοπικούς παροικιακούς ηγέτες της κοινότητας, της ενορίας ή του συλλόγου τους και σε μικρότερο βαθμό αναφέρονται σε πρόσωπα ελληνικής καταγωγής στον ευρύτερο αυστραλιανό

χώρο. Τέλος, διαπιστώθηκε μέτριο επίπεδο γνώσεων για Ελληνοαυστραλούς καλλιτέχνες και αθλητές, γεγονός που εκφράζει το μέτριο βαθμό παρακολούθησης της καλλιτεχνικής και αθλητικής παροικιακής ζωής.

Τα αποτελέσματα δείχνουν πως το γενικό επίπεδο γνώσεων για `σημαντικά πρόσωπα και θεσμούς στην Ελλάδα` εμφανίζεται από μέτριο έως χαμηλό. Οι μισοί από τους έφηβους έδωσαν τον τίτλο ενός ελληνικού τραγουδιού, γεγονός που φανερώνει ότι έχουν ακουστικές εμπειρίες ελληνικής μουσικής. Το ποσοστό αυτό αναδεικνύεται σημαντικότερο, αν λάβουμε υπόψη πως μόνο το 40.3% του δείγματος ακούει συχνά ή πολύ συχνά ελληνική μουσική και τραγούδια. Επιπλέον, οι έφηβοι γνωρίζουν τα ονόματα τουλάχιστο δύο Ελλήνων τραγουδιστών. Ο μέσος Ελληνοαυστραλός έφηβος είναι σε θέση να αναφέρει ελληνικές και παροικιακές ποδοσφαιρικές ομάδες, γεγονός που αντανάκλα την ιδιαίτερη σχέση που έχει η ελληνική παροικία με το ποδόσφαιρο. Επιπρόσθετα, οι γνώσεις των εφήβων για τα πολιτικά κόμματα της Ελλάδας, αποτυπώνονται με χαμηλά ποσοστά, εκφράζοντας τη μικρή τους αλληλεπίδραση με την ελλαδική πραγματικότητα.

Η απόδοση των εξεταζομένων στην `ελληνική μυθολογία και ιστορία` αποτυπώθηκε με μέσο όρο βαθμολογίας 51.7%. Η ερμηνεία του χαμηλού αποτελέσματος οφείλεται στη μη συστηματική τους διδασκαλία. Έτσι, οι έφηβοι έχουν ασαφή εικόνα της ελληνικής ιστορίας και μυθολογίας αν και αισθάνονται υπερηφάνεια για την ελληνική αρχαιότητα. Αναλυτικότερα, η βαθμολογία στην ελληνική μυθολογία ήταν 59.3% και αφορούσε σπουδαία πρόσωπά της. Η επίδοση στις ερωτήσεις για την αρχαία ελληνική ιστορία ήταν 61.2% και συμπεριέλαβε ερωτήσεις για την αρχαία Αθήνα, την αρχαία Σπάρτη, το Μέγα Αλέξανδρο και άλλα σπουδαία πρόσωπα της αρχαιότητας. Το αποτέλεσμα για τη Βυζαντινή ιστορία ήταν το χαμηλότερο όλων των πεδίων (34.2%) και περιείχε ερωτήσεις για την Αγία Σοφία, καθώς και για τους αυτοκράτορες. Η επίδοση των εφήβων για τις ελληνικές εθνικές επετείους ήταν 57.9%, συμπεριλαμβάνοντας ερωτήσεις για την 25^η Μαρτίου και την 28^η Οκτωβρίου. Τρεις στους τέσσερις μαθητές κατονόμασαν την 25^η Μαρτίου ως την ελληνική εθνική επέτειο, ωστόσο δεν κατάφεραν να συμπεριλάβουν και την 28^η Οκτωβρίου ως σημαντική εθνική γιορτή. Αυτό ασφαλώς σχετίζεται με τις εμπειρίες που έχουν πολλοί από τους μαθητές για τον εορτασμό της 25^{ης} Μαρτίου και τη συμμετοχή τους στις καθιερωμένες γιορτές και παρελάσεις. Αντίθετα, η 28^η Οκτωβρίου δε γιορτάζεται στα περισσότερα σχολεία και προγράμματα της ελληνικής γλώσσας, ούτε διδάσκεται μεθοδικά.

Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι οι έφηβοι από ομοεθνοτικές οικογένειες πέτυχαν κατά μέσο όρο υψηλότερη βαθμολογία σε σύγκριση με τους συνομήλικους τους από διεθνικές οικογένειες. Οι διαφοροποιήσεις αυτές οφείλονται στη μικρότερη επαφή της δεύτερης ομάδας με την ελληνική κουλτούρα και τρόπο ζωής. Από άποψη φύλου δεν εκδηλώθηκαν αξιοσημείωτες μεταβολές. Τα κορίτσια εμφάνισαν ελαφρό προβάδισμα στα περισσότερα πεδία, με εξαίρεση την αθλητική ζωή όπου προηγήθηκαν τα αγόρια. Οι περισσότερες αλληλοσυσχετίσεις των εθνοπολιτισμικών γνώσεων με τις πρακτικές ελληνικότητας των εφήβων, έδειξαν μέτρια συνάφεια. Ειδικότερα όμως παρατηρήθηκαν υψηλοί δείκτες συνάφειας, σε ένα

αριθμό ερωτήσεων, που έχουν άμεση σχέση με την εθνοπολιτιστική τους δραστηριότητα αποδεικνύοντας έτσι ότι η εθνοπολιτισμική γνώση σχηματοποιείται σε σημαντικό βαθμό βιωματικά.

Τα ευρήματα κατέγραψαν ότι το περιεχόμενο και η πρακτική της εθνοπολιτισμικότητας εκδηλώνονται πολυφασματικά και διαφοροποιημένα από έφηβο σε έφηβο και από οικογένεια σε οικογένεια. Από διαγενειακή άποψη, τα μέλη της πρώτης γενιάς αυτοχαρακτηρίζονται κυρίως ως Έλληνες, που κατοικούν στην Αυστραλία, αν και η σχέση τους με την ελληνικότητα και την Ελλάδα ή την Κύπρο δεν είναι ποτέ όπως πριν τη μετανάστευση. Η δεύτερη γενιά, που αποτελεί την πλειοψηφία των σημερινών γονέων προσδιορίζεται από διπολιτισμική ταυτοποίηση.

Η εθνοπολιτισμική συμπεριφορά της τρίτης γενιάς, που βρίσκεται κυρίως στις σχολικές της διαδρομές, εκδηλώνεται με πολύμορφα και πολυφασματικά σχήματα και ποικιλία απόψεων. Υπόκειται σε αλλαγές και μετασχηματισμούς σε διαφορετικούς τομείς, κατά την διαδικασία αυτοαναζήτησης και αυτοανακάλυψης με βασικό μέλημα την δόμηση της ταυτότητάς τους. Το ποσοστό του δείγματος που παρουσιάζει ισχυρή εθνοπολιτισμική συγκράτηση και αλληλεπιδρά εκτεταμένα με τον ελληνικό τρόπο ζωής και την ελληνική γλώσσα, αποτελεί αυξανόμενη μειοψηφία. Η πλειοψηφία των εφήβων τρίτης γενιάς, βιώνει συμβολικές μορφές υβριδικής ελληνικότητας, με συναισθηματική ταύτιση και συμβολικό περιεχόμενο. Κυρίαρχη εθνοπολιτισμική τάση του δείγματος αποτέλεσαν τα ισχυρά συναισθήματα, η μέτρια συμμετοχή στις πρακτικές και το χαμηλό επίπεδο γνώσεων. Επιπλέον, ο βαθμός γλωσσομάθειας, ως διαπιστώσιμο στοιχείο ελληνικότητας υποχωρεί, θέτοντας σε αμφισβήτηση τη γλωσσοκεντρικότητα της ελληνικής ταυτότητας. Οι πρακτικές ελληνικότητας λειτουργούν συμπληρωματικά στην διαδικασία αυτοπροσδιορισμού και ταυτοποίησης των ελληνοαυστραλών εφήβων, καθώς και της εναρμόνισης στην αυστραλιανή διάστασή τους.

Η πλειοψηφία των εφήβων και των οικογενειών τους αποδέχονται τη σπουδαιότητα της συναισθηματικής επαφής με την ελληνομάθεια, όπως πιστοποιείται και από τον μεγάλο αριθμό μαθητών που παρακολουθούν ελληνικά, ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Διαπιστώνεται ότι η οικογένεια αποτελεί τον κεντρικότερο παράγοντα εθνοπολιτισμικής διαμόρφωσης. Η πλειοψηφία των Ελληνοαυστραλών μαθητών αλληλεπιδρά με την ελληνικότητα, κυρίως μέσα από τις οικογενειακές πολιτισμικές πρακτικές και τα οικογενειακά δίκτυα κοινωνικών σχέσεων με άλλους Έλληνες (βαφτίσια, γάμοι, ονομαστικές γιορτές, γενέθλια), χωρίς εκτεταμένη αλληλεπίδραση με τις συλλογικές δομές του ελληνισμού. Η σύγχρονη ελληνοαυστραλιανή οικογένεια, σε ένα πλαίσιο πολλαπλών ανακατατάξεων που την περιβάλλουν, βρίσκεται σε μεταβατική πορεία, δημογραφικά και πολιτισμικά, αντιμετωπίζοντας διλήμματα και περιορισμούς στην πολυεπίπεδη αποστολή της. Οι συνισταμένες που διαμορφώνουν ουσιαστικά τον εθνοπολιτισμικό της ρόλο είναι η διαγενειακότητα και διεθνικότητά της, δηλαδή η βιολογική αποχώρηση της πρώτης γενιάς, που αποτέλεσε τους αυθεντικούς εκφραστές της και η επέκταση των διεθνικών γάμων. Παράλληλα, η συμβολή της ελληνομάθειας στην εθνοπολιτισμοποίηση των εφήβων

με την αλληλεπίδραση ταυτότητας και ετερότητας εκδηλώνεται θετική, ενισχύοντας τον ρόλο των οικογενειών, και εμπλουτίζοντας την αυστραλιανή ταυτότητα.

Γ) Ελληνοαυστραλιανές προοπτικές

Ανακεφαλαιώνοντας, η διαπολιτισμική ταυτότητα των Ελληνοαυστραλών εφήβων, στο πολυπολιτισμικό αυστραλιανό και παράλληλα στο διεθνοποιημένο περιβάλλον της ελληνικής διασποράς, αποτελεί προνομιακή αποστολή των σύγχρονων συνειδητοποιημένων ομοεθνοτικών και διεθνικών οικογενειών. Η συμπίεση τριών γενεών από δύο χώρες, στους κόλπους της σημερινής ελληνοαυστραλιανής οικογένειας αποτελεί το πιο αντιπροσωπευτικό χαρακτηριστικό της και το συγκριτικό της πλεονέκτημα στη διαφύλαξη και μετάδοση των παραδοσιακών οικογενειακών αξιών. Παράλληλα, η οικογένεια αποτελεί το δομικό κύτταρο της συλλογικής, εκπαιδευτικής, οικονομικής, θρησκευτικής και πολιτισμικής συγκρότησης και δραστηριότητας του ελληνισμού της Αυστραλίας. Ωστόσο, ως φορέας εθνοπολιτισμοποίησης υφίσταται περιορισμούς από παράγοντες όπως η ανοδική πορεία των διεθνικών γάμων, η αύξηση των μονογονεϊκών οικογενειών, η ολιγοτεκνία, η χαλάρωση των συγγενικών δεσμών, ο ευδαιμονισμός και τα καταναλωτικά πρότυπα, αλλά και τα ωράρια εργασίας που αμβλύνουν τις εθνοπολιτισμικές πρακτικές της οικογένειας.

Από τα παραπάνω προκύπτει η ανάγκη για αναγνώριση και συστηματική ενίσχυση του ρόλου των σύγχρονων ομοεθνοτικών και διεθνικών οικογενειών, ως θεσμών εθνοπολιτισμοποίησης. Στην κατεύθυνση αυτή θα βοηθούσε η περαιτέρω ευαισθητοποίηση αρχικά των ιδίων των οικογενειών για την ιδιαιτερότητα του ρόλου τους, στα σύγχρονα εθνοπολιτισμικά δεδομένα. Η νέα εποχή της παγκοσμιοποίησης τους καθιστά φορείς και εγγυητές των ελληνικών πολιτισμικών αξιών. Η διατήρηση και ενίσχυση των ελληνικών πολιτισμικών οικογενειακών πρακτικών με την ανάδειξη της αξίας της ελληνικής γλώσσας στον οικογενειακό χώρο, ως πολιτιστική κληρονομιά, η συνέχιση της παρακολούθησης ελληνικού σχολείου, τα ταξίδια στην Ελλάδα, η εκμάθηση ελληνικών χωρών, οι εθνοπολιτισμικές συζητήσεις και η γνώση της οικογενειακής ιστορίας τους αποτελούν μέρος για την επίτευξη αυτού του στόχου. Η πρωτοβουλία «Μιλώ Ελληνικά το Μάρτιο», στη Μελβούρνη, αποτελεί έναυσμα και αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης της ευθύνης των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών.

Η εθνοπολιτισμική προσέγγιση των εφήβων με πιο δημιουργικούς τρόπους, αμοιβαίας επικοινωνίας, εναρμονισμένης στα ηλικιακά ενδιαφέροντα τους, αποτελεί πρωταρχικό σκοπό. Έτσι η συνέχιση και ενίσχυση των εθνοπολιτιστικών συναισθημάτων, γνώσεων και πρακτικών τους, θα ενδυναμώσουν την προοπτική της διαχρονικής συνέχειας του ελληνισμού, σε ένα πλαίσιο εθνοπολιτισμικής δυναμικής αρμονίας.

Ολοκληρώνοντας, η πολιτισμική διαμόρφωση των Ελληνοαυστραλών εφήβων αποτελεί πρωταρχικά, γονεϊκή επιλογή και προορισμό, στο ιδεολογικό πεδίο αποδοχής του συλλογικού πολιτισμικού εαυτού.

Παράλληλα, η μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων συναρτάται, και από την προσήλωση των αυστραλιανών εκπαιδευτικών κατευθύνσεων στις αξίες του πολυπολιτισμικού εκπαιδευτικού πλουραλισμού, την ελλαδική διαπολιτισμική εκπαίδευση στο εξωτερικό, καθώς και τη συντονισμένη δραστηριοποίηση των ελληνοαυστραλιανών εκπαιδευτικών φορέων. Επιπλέον πρόσθετη θετική επιρροή εξασκούν και η πληθώρα θρησκευτικών, κοινοτικών, πολιτισμικών, επιχειρηματικών και φιλανθρωπικών φορέων, ως παράλληλοι θεματοφύλακες του ελληνικού εθνοπολιτισμικού κεφαλαίου. Καθώς οι αντοχές της εθνοπολιτισμικής ταυτότητας δοκιμάζονται στους Αντίποδες οι 'Πεσειδωνιάτες' του Καβάφη υπενθυμίζουν και πάλι με τα χνάρια τους, την κατεύθυνση της εθνοπολιτισμικής επαγρύπνησης.